

ชาติตระการ

กิ่งอำเภอหนึ่งของพิษณุโลก

“ชาติตระการ” เป็นกิ่งชื่อตำบล และกิ่งอำเภอขึ้นกับอำเภอนครไทย เดิมเป็นเพียงตำบลหนึ่งของอำเภอนครไทย ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๒ จึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอที่ตำบลและกิ่งอำเภอนี้ชื่อ “ชาติตระการ” นั้น เข้าใจว่าในท้องที่ตำบลชาติตระการนี้มีน้ำตกที่สวยงาม ชื่อ “ปากลอง” ซึ่งเป็นผาชันและน้ำตกพุ่งลงมาอย่างสวยงาม และตระการตาอย่างยิ่ง จึงตั้งชื่อตำบลนี้ว่า “ชาติตระการ” และคงจะตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา หรือสมัยสุโขทัยแล้ว

เกี่ยวกับเรื่องของชาติตระการนี้ คุณสุชน ชามพูนท ได้รวบรวมไว้ในหนังสือ “พิษณุโลก โอฆบุรี เมืองพระพุทธชินราช” ตอนหนึ่งว่า

“ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมืองนี้เรียกเป็นชาตการบ้าง ชาตระบ้าง คู่กันไปกับเมืองนครไทย และมักจะมีสร้อยว่า แลเซาบ้าง แสนเซาบ้าง แสเซาบ้าง ในแผนที่เมืองพิษณุโลกฉบับตำราพิชัยสงคราม เรียกว่า ชาตะพาน และแจ้งระยะทางห่างจากตัวเมืองพิษณุโลกไว้ ๓๙๐๙ (เส้น)

“ในทำเนียบสมณศักดิ์และคณะสงฆ์ครั้งกรุงศรีอยุธยา ระบุชื่อเมืองชาติตระการเป็นเมืองหนึ่งที่ไม่มีพระครู และว่าการปกครองคณะสงฆ์ขึ้นกับคณะคามวาสีฝ่ายซ้าย ณ กรุงศรีอยุธยา”

จากข้อความนี้ก็แสดงว่า ชื่อ ชาติตระการก็มีมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยา

การเดินทางไปยังกิ่งอำเภอชาติตระการในปัจจุบันนี้นั้น มีถนนที่ไม่ติดกันจากอำเภอนครไทยไปถึงกิ่งอำเภอชาติตระการ ได้ระยะทางประมาณ ๔๘ กิโลเมตร แต่รถยนต์แล่นประมาณ ๑ ชั่วโมงครึ่ง เพราะถนนเป็นถนนดินธรรมดาซึ่งยังไม่ดีเลย

หมู่บ้านตำบลในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการ

กิ่งอำเภอชาติตระการแบ่งการปกครองออกเป็น ๒ ตำบล ๒๙ หมู่บ้าน

ชื่อตำบลทั้งสอง คือ

ชาติตระการ กับ ป่าแดง

ส่วนชื่อหมู่บ้านในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการเท่าที่ค้นคว้ามาได้มีดังนี้

นามง ทำสะแก นามักแฮค นาเปอะ น้ำภาคน้อย โศกผักหวาน ปากร่อง
บ้านนา บ้านน้อย น้ำล่อม ห้วยทะเนือ ห้วยท่าเนือ ห้วยผักเนา บ้านค่าน บ้านไฮ
(บ้านซอนสองสลึง) ห้วยทองฟาน นางาน น้ำทอง

ชื่อหมู่บ้านที่ขึ้นต้นด้วย “น” คือ นามง นามักแฮค นาเปอะและนางาน
ขึ้นต้นด้วย “ห้วย” คือ ห้วยทะเนือ ห้วยท่าเนือ ห้วยผักเนาและห้วยทองฟาน และ ขึ้น
ต้นด้วย “น้ำ” คือ น้ำภาคน้อย น้ำล่อม และน้ำทอง เป็นต้น

วัดต่าง ๆ ในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการ

ในท้องที่ตำบลชาติตระการ มีวัดชาติตระการ วัดโศกผักหวาน และวัดนางาน
ส่วนในท้องที่ตำบลป่าแดง มีวัดป่าแดง วัดบ้านคอง วัดหัวทางปาน วัดห้วย-
ช้างแทง วัดท่าสะแก วัดสวนเมียง และวัดหนองชಾಯ่าง

วัดร้างในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการ

วัดร้างในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการมีหลายวัดด้วยกันคือ ในตำบลชาติตระการ
มีถึง ๕ วัด คือ วัดนาเปอะ วัดปากลอง วัดนาทอน วัดขวดน้ำมัน และวัดซอนสองสลึง

*